

Per 211/1908

Štev. 18.

10002709, 18

REPUBLIKA SLOVENIJA

GORIŠKA

GORSKI GOSPODAR

List za povspeševanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje **Dominko Viljem**, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici v p.

Izdaja »Goriško kmetijsko društvo« v Gorici — Korenski trg št. 2. List izhaja v začetku in v polovici vsakega meseca ter stane 3 K na leto. Udje »Goriškega kmetijskega društva« dobivajo list brezplačno.

J. Zornik

Gorica, Gosposka ulica št. 11 priporoča najtopleje svojo veliko zalogo vsakovrstnega modnega blaga, perila, pletenin, zimske rute, šerpe, čevlje, kožuhovine itd.

Anton Kuštrin v Gorici, (v lastni hiši) Gosposka ulica št. 25, priporoča svojo veliko trgovino jedilnega blaga po najnižjih cenah. Potrežba točna. Pošilja po železnici in pošti po naročilih. Za naročila iz dešele zadostuje dopisnica.

M. Poveraj v Gorici na Travniku priporoča svojo izborno trgovino.

Ivan Kravos Gorica na Kornu. Priporoča svojo sedlarske izdelke za lahko ali pa težko vožnjo.

Lastna delavnica za tapetirano pohištvo

Denar prihrani kdor kupi izgotovljeno pohištvo pri

ANTON BREŠČAR

Gorica, Gosposka ulica št. 14

Via Signori lastna hiša kateri ima v zalogi najboljšo izbero **pohištva vseh slogov**, za vsaki stan, priprostega in najfinenejega izdelka. Različno pohištvo iz železa, podobne na šipe in platno, ogledala, žime in platno.

Cene brez konkurence. — Daje se tudi na obroke

Josip Patek

naslednik Karola Čufer, prva in edina slovenska kleparnica v Gorici, ulica della Croce št. 8 izvršuje vsa stavbena in galanterijska dela po načrtih. Posebno se pri-

poroča vsem kmetovalcem za: **meha za žveplanje po zadnjem sistemu, škropilnice za vitrijol, poliyalnike za vrte.** Novost: **ventilatorji za dimnike.** Poprave se izvršujejo točno in po zmerni ceni. Svoji k svojim!

J. Kopač svečar Gorica, ulica sv. Antona 7. priporoča voščene sveče, med najboljših vrst; zamčeno pravi pitanec za čebele. Cene tako nizke, da izključujejo vsako konkurencu.

A. Primožič,

slovenski optikar Gorica na Kornju priporoča slav. občinstvu svojo veliko zalogo optičnih izdelkov in vicer vsake vrste očal, barometre, toplomerje, daljnogleda, povečevalna stekla, tehtnice za mošt, mleko itd. Sprejema naročila in poprave in pošilja na dom.

Ivan Bednarik v Gorici, via della Croce 6, priporoča svojo knjigovoznico.

Železna orala, koja potrebujejo le polovico vlačne moči od navadnih, lahko vodljive, pripoznane od prvih naših kmetovalcev za najboljše, se dobivajo v moji zalogi tukaj. Njih uzorec, kakor tudi uzorec mojih škropilnic proti peronospori se dobi v zalogi kmet. društva v Gorici. Uljudno se priporočam za odjemanje. **ZIVIC** i **DR.** Trst, Trgovinska ulica št. 2.

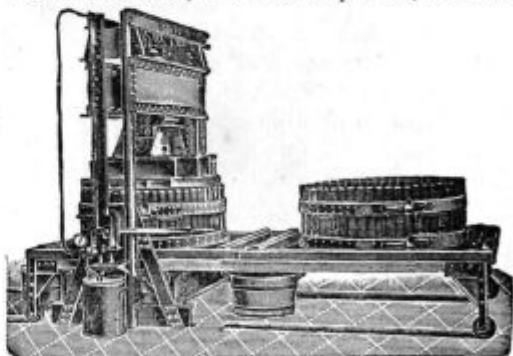
Peter Cottič čevljarjsk mojster v Gorici Raštel št. 32 in Gosposka ulica št. 1. Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti dostavljajo.

za žito, rezalni stroji za krmo in ročni malni za žito, razne velikosti, in še razni drugi gospodarski stroji. — Izdelujejo in prodajajo z jamstvom kot posebnost najnovejše, izborne, priznane in odlikovane

Najboljše vinske stiskalnice

so naše stiskalnice „Ercole“, najnovejšega in izvrstnega sestava s strojem za dvostroki in trajni pritisk; jamčimo da se sok popolnoma iztisneboljko pri vseh drugih stiskalnicah. Hidravliške brizgalnice „Syphonia“ so najboljše. Delujejo same. — Posode za grozdje, sadje, plugi za vinarstvo, sušilnice za sadje, ročne stiskalnice za seno, mlatilnice za seno, mlatilnice za pšenico, čistilnice

Ph. Mayfarth-ove in dr.

tvornice gospodarskih in vinarskih strojev na Dunaju,
II. Taborstrasse 71.

Nagrajeni v vseh državah z več ko 600 zlatimi, srebrnimi in častnimi kolajnami. Ilustrovani ceniki in mnogobrojne pohvale v dokaz.

Preprodajalci in zastopniki se iščejo povsodi kjer še nismo zastopani.

„Krojaška zadruga“

Gorica

P. n.

Že lansko leto smo slavnemu občinstvu naznanili, da smo prevzeli vsled vedno bolj naraščajočega prometa obširne prostore v Gosposki ulici 6. Letos smo te prostore primerno uredili tako, da nam ti prostori sedaj omogočajo imeti mnogo večjo in lepšo zalogo blaga.

Dejstvo, da pri nas promet od dne do dne bolj raste, nam omogoča, da so cene pri nas čudovito nizke.

Vabim vse p. n. odjemalce najspoštljivejše v našo trgovino. Prepričali se bodo, da je naša trrdka prva ne le po kakovosti blaga, ampak da smo tudi neprekosljivi, kar se tiče dobrega ukusa.

Zagotavljam Vas točne in solidne postrežbe in nizkih cen. Zato prosim, da si ogledate našo trgovino in zalogo.

Z odličnim spoštovanjem udani

Teodor Hribar.

Prosiva zahtevati listke!!

Največja trgovina z železjem

Konjedic & Zajec v Gorici

pred nadškofijo št. 11.

Največja zaloga vseh stavbnih potrebščin, kakor: cement, stavbne nositelje, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber kuhinjskega in hišnega orodja, pečij, štedilnikov po brezprimerno nizkih cenah.

Edina zaloga stavbenih nositeljev v Gorici. Pocinkana žica za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je vkupil pri naju za 100 K blaga.

Prosiva zahtevati listke!!

Pozor! Eno krono nagrade

Pozor! Eno krono nagrade

Odprto pismo.

Dne 2. decembra je jubilejni dan. Ta dan praznoval se bode po celej Avstriji na izredno slovesen način. Na predvečer vršile se bodo razsvitljave z umetnimi ognji.

Prosim toraj vsa ona sl. županstva katera niso še poslala svojega naročila, da to nemudoma storè, da bode mogoče ista pravočasno izvršiti.

Dalje prosim, da pošlje vsako županstvo svojega moža po blago.

Z odličnim spoštovanjem

FERD. MAKUC,

pooblaščen in priznan pyrotehnik
Gorica.

DENDRIN

(Karbolinej v vodi raztopen.)

Najboljše sredstvo za pokončevanje mrčesa in rastlinskih zajedalk na sadnih drevesih, katero se je jako dobro obneslo po zimi leta 1908. — Spričevala, navodila in uzorci se pošiljajo na zahtevo brezplačno.

Tovarna za izdelovanje karbolineja R. Avenarius, Amstetten, Nižje Avstrijsko.

Dobi se pri:

**H. Hausbrandt v Trstu via Cecilia 12 in
pri Goriškem kmet. društvu v Gorici - -**

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Dominko Viljem*, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici v p.
Izdaja „Goriško kmetijsko društvo“.

Štev. 18.

V Gorici, dne 6. novembra 1908.

Tečaj IV.

Našim vinorejcem v preudarek!

(Na daljevanje in konec).

Imamo take okoliše, ki pridelajo na leto po 60.000 hl vina. To bi bila primerna množina za omenjeno podjetje. Ako računimo povprečno ceno za podjetje potrebnih stavb na hl vina po 12 K, bi stale same stavbe za ta okoliš 720.000 K. Notranja oprava bi stala najmanj polovico te vsote, kje je pa še drugi upravni kapital itd. Razmerni stroški za hl postali bi tu sicer precej nizki, vendar ne more vse naše vinogradništvo od enega takega podjetja pričakovati mnogo haska, ker bi koristilo samo svojemu okolišu, drugim pa prej škodovalo in težko je, da bi se zlahka ustanovilo, kajti kočljivo je toliko kapitala investirati za novorojenega otroka kočljive bodočnosti. Zadržno tako podjetje je, pravzaprav le vinska veletrgovina na zadružni podlagi, ki pa baš zaradi zadružne podlage nima istega svobodnega pokreta, iste prožnosti kakor zasebna vinska trgovina, ker je omejena pri nakupu več ali manj na svoj okoliš, zasebnik pa lahko kupuje, kjer mu bolj ugaja in kjer najde nižje cene. Gospodarsko pametneje in sigurneje je začeti z gmotno skromnimi, a moralno močnimi sredstvi, pa pospeševati razvoj do velikega s primerno dosledno, dobro premišljeno oporo po naravnem zakonu. Zato kaže pripravljanje vina iz grozdja vinorejcem tudi še zanaprej prepustiti in prodajo gotovega izdelka posredovati. Slednje naj bi se skušalo doseči v prvi vrsti z mešetarijo in potem s prej navedenimi sredstvi. Celo to delovanje pa mora biti enotno in vendar dovolj obširno, da si pridobi z malimi prispevki za daljni razvoj potrebnih gmotnih sredstev in da zapreči, da bi se naredba, namenjena občnemu gospodarskemu napredku, sama

v sebi kot tekmovalka pobijala. Celo delovanje treba osredotočiti. Krajevna društva in zadruga bi bile dobre in potrebne za intenzivno centralizujoče delovanje. Glavno vlogo ima torej središče. To bi prejelo prijave na prodaj se ponujajočega vina iz vseh naših pokrajin. Z malimi pristojbinami za prijavo in z ozirom na veliko obsežnost prometa s primerno majhno provizijo pri prodaji bi si pridobilo to središče dovolj sredstev za vpešen nadaljni razvoj.

Po vzorcih, ki bi se pridjali prijavam, bi se presodilo, če vstreza vino postavnim določbam; na podlagi teh vzorcev bi se naj vina uvrstila tudi v primerne skupine po tipih. Vsa vina naših pokrajin bi se lahko razdelila v nekaj tipov. Ti tipi, ako bi bili prav in natančno določeni, bi že dovolj označili porabno in prometno vrednost prijavljenih vin. Nadaljno ravnanje z vinom bi se moralo pripravljalcem predpisati.

Prej omenjeno središče naj bi imelo primerno klet, v kateri bi bili vsi tipi zastopani, vsaj toliko, da razni kupci lahko vino tamkaj poskusijo. Če bi bila klet večja in v njej večja zaloga vina za oddajo, toliko boljše. S sredstvi, ki bi se pri takem središču vsled osredotočenega velikega prometa nabirala, bi bila sčasoma omogočena vsa prej navedena posredovalna sredstva, katera bi se lahko še le potem odločno uporabljala in razvijala. To so priredbe razstav, licitacij, ustanavljanje vinotočov, nastavljanje potnikov in drugega potrebnega osebja. Tako naj bi se začelo s početka z malimi sredstvi in z malim rizikom podjetje, ki se mora sčasoma neskončno razviti v prid marljivim vinogradnikom, ki bi na ta način dobili v roke mnogomiljonski vinski promet. Zakon narave je, da iz malega raste veliko, medtem ko marsikatero na veliko pričeto podjetje narod za veliko svoto oškoduje. Odvisna pa je ta naredba od složne samopomoči vinogradnikov.

Oskrbovanje konjskih kopit.

Konjerejčeva glavna skrb mora biti za kopita svojih konj, kajti kopita nosijo konjski život. Resničen je pregovor, da ima konj eno samo nogo, kajti če se ena pohabi, mu druge tri nič ne pomagajo.

Da ostanajo kopita zdrava in da bo mogoče rabiti konja za delo, še ne zadostuje, da se mu že v mladosti ista pravilno podre-

zujejo in da se ga vsakokrat pravilno podkuje, ampak je treba poskrbeti, da se jih tudi snaži, namaka in maže.

Kadar se konj vrne z dela, omij mu noge, odstrani kamenčke, pesek in drugo, ki se je slučajno vrinilo med podkve in kopita, kajti drugače tišči to na rog in podplat, napravijo se otiske in posledice tega je vnetje i. t. d. in če je tvar taka, da tudi sama gnije, povzroči gnitje strele in kopita. V nobenem konjskem hlevu bi ne smel manjkati čistilec za kopita ali kaveljčasto železce, ki se rabi za tako čiščenje. Osnaži konju kopito vsaj enkrat na dan skrbno, s tem odstraniš marsikaj, kar bi zamoglo nogi škodovati in preprečiš marsikatero bolezen kopit in če se je zabodel vanj žebelj, rešiš konja celó smrti. Nato pomoči ščet v vodi in odrgni kopito dobro.

Ko je konj enkrat podkovan, se kopito ne dotika več vlažnih tal in posebno sprednja kopita, ki so navadno na suhem, se usuše, postanejo krhka in se krčijo, vsled česar rog razpoka in posledica je, da se kopito odlušči, strela se krči in konj prične šepati. Da bodo kopita primerno vlažna, omij jih vsak dan z vodo ali deni konja v stajo, kamor si natrosil po tleh precej na debelo mokrega žaganja ali ilovice ali pa omotaj mu nad kopitom krog noge mokro cunjo, katero priveži s lamnatim pasom, nikar pa ne z vrvico: cunjo polij večkrat z vodo. Močiti smeš pa le suha kopita mokra in mehka pusti na miru z vodo.

Zadnja kopita, ki so vedno bolj na vlažnem kakor sprednja, postanejo celó premeška, stela gnije i. t. d., zato skrbi, da bo stal konj tudi z zadnjimi nogami bolj na suhem in ne na gnoju in v scalnici.

Da ostanejo kopita zdrava, pripomore mnogo tudi mazanje kopit. Če rog pravilno in večkrat namažeš s pravim mazilom, bo rog voljan, se ne razsuši, pa tudi mokrota ne more vanj. Za mazanje suhih kopit je dobro olje ali pa mast. Ž njo namaži kopita vsaj dvakrat ali še boljše večkrat na teden prav dobro, pa ne samo doljni del, ampak še posebno gornji del kopita; ta del mora biti z mastjo do dobrega napojen. Nikar ne maži kopit z leščilom za čevlje ali z mazili, v katerih so saje, ker to kopito suši.

Če so kopita že sama na sebi premeška in prhka, kakršna imajo navadno konji, ki stoje z nogami preveč na mokrem ali ki delajo v mokri zemlji in na blatni cesti i. t. d., maži kopita z drugo mastjo. Vzemi namreč enake dele voska, gostega terpentina, presičje masti in dolij k temu 3 dele lanenega olja.

Če rog ali kopito slabo raste, vribaj konju v krono kopita ali v dlako nad kopitom (nikar na kopito!) nekoliko lorberjevega olja. To ponovi vsaki 2. ali 3. dan.

Ko pripelješ konja h kovaču, da ga podkuje ne dopusti, da bi podkov kar z žebli vred odtrgal, ker se s takim odtrgavanjem podkove odtržejo lahko tudi koščeki roga in se kopito poškoduje ali pa ostanejo v kopitu koščeki žebeljev, ki ovirajo pozneje zabivanje žebeljev. Če zadene zabiti žebelj na tak košček, pride prezgodaj skozi kopito in le malo drži ali ga celo odkrhne, se pa tudi lahko zasukne navznotraj in gre v podnohtnico ali konja se „zakuje“. Zahtevaj, da kovač vse žeblje poprej docela potegne iz kopita in tako loči podkev.

Ne dopusti, da bi kovač kopita, ki niso odveč razraščena, na krajeh močno odščipaval ali pilil.

Ne dovoli mu pribiti prevročih podkev, ker taka podkev rog usuši in pokvari.

Pazi, da bo podkev, ki jo pribija, gladko sklěpana in izkovana tako, da se kopitu popolnoma prilega. Zahtevaj, da izdelava podkev po kopitu, a ne kopito po podkvi!

Če podkev počí ali se zrahlja, pelji konja takoj h kovaču, da ga prekuje, če pa kovača ni v bližini. odtrži mu jo sam takoj, ker drugače se kopito, ki ima tako podkev, pokvari t. j. odkrhne se ali pa se zabode kak zrahljani žebelj v podnohtnico, kar je še hujše.

Pusti prekovati konja vsaj vsakih 6 tednov; če se podkev tudi trdno drži, nič ne dé, rog se mora obrezati, ker drugače trpi kopito in ž njim vred tudi konj.

D.

Hranenje svilodnega semena.❖)

Da ostane dobljeno svilodno seme zdravo, treba ga je takoj spraviti v kolikor mogoče hladen prostor, v katerem se ne sme temperatura znatno menjati. Shrani naj se toraj seme v suhi in na osojni strani ležeči sobi. Stene naj bodo kolikor mogoče debele in okna

*) Svilodno seme se prodaja na ončo. Onča semena je bila prej 25 gramov in v nji je bilo kakih 35.000 jajčec; dandanašnji je onča 30 gramov in je v nji približno 42.000 jajčic.

dvojna, soba sama pa ne sme biti v dotiki s kurjenimi prostori. Le tedaj bo temperatura v onem prostoru stalno nizka.

Kdor ima hraniti čez zimo večjo množino semena, napravi si lahko posebne zaboje s stenami iz žične mreže in vloži v nje okvirčke, premrežene z zelo redkotkanim platnom ali tulom. Manjše množine shrani se lahko na tenko razgrnjene v škatljah, ki se navadno rabijo za razpošiljanje semena. Pazi naj se tudi na to, da ne bodo mogle miši do semena. Tako na primer se spravljeno seme lahko obesí pod strop, ker drugače nam miši v svoji požrežnosti naredo lahko veliko škode.

Kadar je pozimi mrzlo vreme, naj bodo okna v prostorih, kjer hranimo seme, odprta, da bo znotraj enako mrzlo, kakor zunaj; kadar je pa zunaj gorkeje, zaprimo okna takoj. V svrhu uravnave temperature naj se obesí v bližino hranjenega semena toplomer in opazuje toplino na njem redno.

Početkom pomladi naj se skrbno pazi, da toplina v shrambi ne upade. Svilodno seme postane namreč takrat godno za izvalitev in škoduje mu vsako znižanje topline. Ako se shramba takrat preveč shladi, je gotovo, da se ne bodo vsa jajččka izvalila in nevarno je, da zbolé še mlade sviloprejkje. Prav tako je poskrbeti, da se seme — posebno aprila meseca — preveč ne segreje; kadar so dnevi topli in vreme južno, zapre naj se zunanja in notranja okna. Pravilno se zamore ohraniti seme le tedaj, če ni v prostoru, kjer se hrani seme, toplina mnogo nad 10—12,5 C ali 8—10° R.

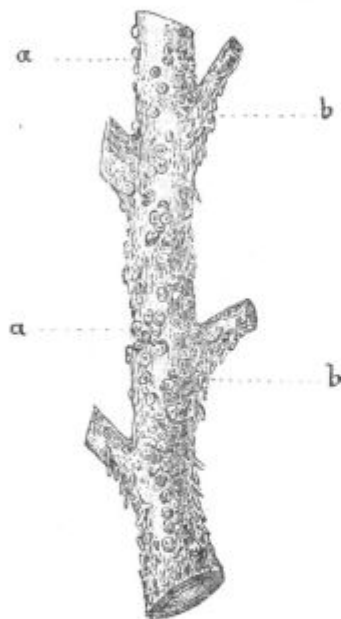
Prej navedenega se mora držati vsakdo natančno, bodisi da hrani le eno ali pa 100 onč. Prav iz tega vzroka hranijo pridelovalci svilodnega semena seme sami, dokler ne pride čas valjenja in sicer oddajo seme v hranenje v hribe (naravno prezimovališče) ali pa imajo sami za to nalašč napravljene hladne prostore (umetno prezimovališče). Svilorejec stori najbolje, če ne vzame semena pred aprilom.

Ako je svilorejec v dvomu, da-li je seme zdravo in iz pravega vira, stori najbolje, če ga izroči v preiskavo kakemu svilarskemu poskuševališču.

Murvova ščitasta uš.**)

Murvova ščitasta uš (*Diaspis Pentagona*) je majhna, zeló škodljiva rastlinska ušica, katera živi na mladikah, vejah in deblu in pije sok. Napadene mladike in veje na to usahnejo in če se potrebno ne ukrene, usahne tudi drevo.

Pod. 1.

Če si natančno ogledamo napadeno vejo (Podoba 1), zapazimo male okroglaste ščitke (a), ki merijo v preineru $1\frac{1}{2}$ mm, so sivkaste barve in imajo blizu srede rdečerjavo piko. Odluščimo ta ščitek previdno, tedaj zagledamo s a m i c o, kojo kaže podoba 2 (a) v naravni velikosti in (b) močno povečano. Obenem zapazimo neka belkasta mesta (Podoba 1, b) t. j. prazne podolgaste luščine, v kojih se nahajajo nerazviti samci; te luščine obvisijo na vejah tudi potem, ko je samec izlezel.

Odrasla samica ima ploščnato truplo, katero je zaokroženo in peterorobato in rumeno pa tudi rdečerjavo; nog nima in se tišči na veji s pomočjo svojega sesalca.

Odrasel samec je podoben zeló majhni mušici (Podoba 3 a) in b).

Vsako leto se pojavita dva ali trije rodovi. Vsaka oplojena samica položi 100 do 150 jajčec, potem takem se množi ta škodljivec

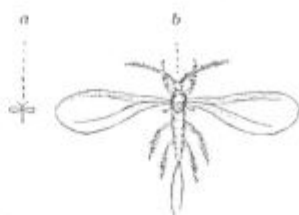
strašno hitro. V podobi 4 na levi vidimo košček mladike, ki se ga

*) Ta članka smo posneli z dovoljenjem pisateljev iz „Navoda, kako izgojevati, saditi in oskrbovati murve in kako razumno izrežati sviloprejke“ knjige ki jo je spisal g. ravnatelj I. Bolle z sodelovanjem g. nadzornika F. Gvozdenovića.

je ravnokar polotila murvova ščitasta uš; na desni je ena in ista mladica v drugem letu po okuženju.

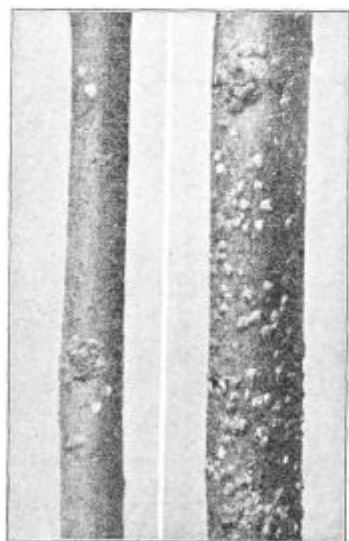

Pod. 2.

Pod. 3.

Žalibog je ta škodljivec zelo razširjen; skoro cela Gornja Italija in deloma tudi Španska je po njem okužena. Žal, da je bila zanešena v zadnjih desetih letih tudi na avstrijska tla in sicer v Trst in okolico, v nekatere sodne okraje Rive na južnem Tirolskem in v Stari pri Trogiru v Dalmaciji. V Istri in na Goriškem je tudi še ni, izvzemši nekaj malega v Soleščanu pri Ronkah.

Pod. 4.

Da se je obvarujemo, ne naročajmo nikdar dreves iz okuženih pokrajin, posebno pa ne iz Italije. Sicer se imajo glasom ministerske odredbe preiskati na meji vse pošiljatve, zadržече murvova drevesa in v slučaju, da so napadene po murvovi ščitasti uši, zavriniti ali pa sežgati.

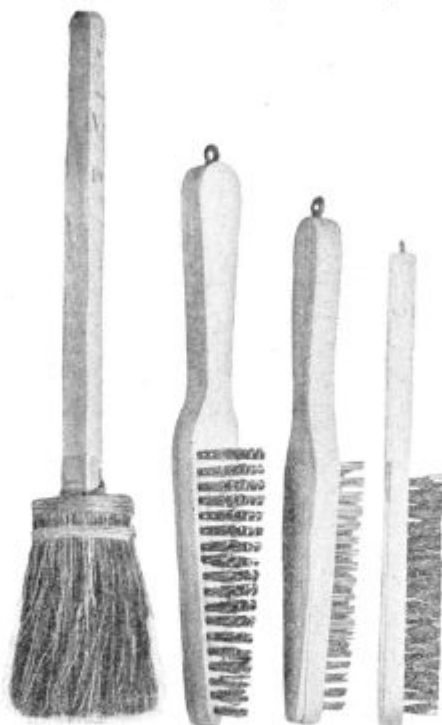
Ta zajedalka se pa ne poloti samo murv, ampak tudi drugih rastlin (nad 40) in sicer napada posebno: papirodajne murve (*Morus papirifera*), *Sophora japonica*, *Pueraria Thunbergiana*, breskev, divji kostanj, *Bignonia latalpa*, lomber, *laurus*, nepravo akacjo, koprivco (*leltis australis*), razne vrbe, evropsko in japonsko kapčevje (*Evoynmus europaeus* in *japonica*), rdeči in bodeči ribez, koprive *Geranium*, gorečo ljubezen ali pelargonije, buče in bob. Bodimo toraj zelo previdni pri kupovanju enakih rastlin.

Kjer se je pojavil ta mrčes, naj se zaprične takoj uporabljati

vsa mogoča sredstva, da se ga zatre. Ker napravlja ta mrčes veliko škodo, bilo bi neobhodno potrebno, uvesti zakon, glasom katerega bi bil vsakteri dolžan vse potrebno ukreniti, da se ta mrčes zatre. Tak zakon n. pr. imajo v Italiji.

Če se gre za posamezna ali maloštevilna drevesa, je najbolje, da se poseka vse, kar je okuženega in na licu mesta sežge. Ako pa je več dreves napadenih, naj se zaprične takoj z zatiranjem.

Napadena drevesa, naj se pozimi obrežejo in ves les na licu mesta sežge. Vsi štori in debela naj se od zgoraj navzdol skrbno oščetijo s primernimi jeklenimi ščetmi (Podoba 5).

Pod. 5.

Odlučene, breznoge babice padejo na tla in v kratkem poginejo ker nimejo ščitka, ki bi jih varoval pred vremenskimi vpljivi.

Naj odrgnemo še tako skrbno s ščetjo, ni izključeno, da ne ostane mrčes v globinah in razpokah, zato je najbolje končno namazati deblo in ostale dele vej s tako zmesjo, ki mrčes pomori, kakor n. pr.

I. z zmesjo obstoječo iz :

Gostega katramovega olja	9 kg
Kalcinirane sode (Solway)	4 $\frac{1}{2}$ kg
Vode	100 litrov

ali II. z zmesjo obstoječo iz :

Surovega kamenega olja	9 kg
Ribjega olja	2 "
Kalcinirane sode	1 "
Vode	100 litrov

ali pa III. z zmesjo :

Gostega katramovega olja	10 kg
Ribjega olja	1 $\frac{1}{2}$ "
Kalcinirane sode	1 $\frac{1}{2}$ "
Vode	90 litrov.

Za napravo zmesi pod I raztopi se soda v navedeni množini vode, dodaja polagoma katramovo olje in pri tem pridno meša, pod II in III pa se zmeša najpoprej katramovo ali surovo kamenno olje z ribljim oljem, raztopi soda v 100 ali 90 litrih vode, zliva polagoma eno ali drugo zmes v njo in pri tem pridno meša.

Preden se te zmesi rabijo, naj se vsakokrat do dobrega premešajo. Ker zgube zmesi na učinku, ako dalj časa stojé, napravi naj se le toliko, kolikor se istega dne porabi.

Pod I navedena zmes učinkuje prav tako dobro kakor ona pod II in III in je najceneja.

Kakor ima vsaka druga rastlinam škodljiva žival svojega sovražnika, tako ga ima tudi murvova ščitasta uš. Če se njen sovražnik močno zaplodi, vsaj škodo ublaži ali pa pokonča ušico docela.

Ta uš je bila zanešena pred 30 leti iz Japonske v Evropo. Tam je tudi mnogo njenih sovražnikov, ki so jo skoro docela zatrli. Velezaslužni ravnatelj entomologičnega zavoda v Florenci, prof. A. Berlese, je v Ameriki zasledil sovražnika te uši, nekega najezdника, zvanega *Prospalta Berlesei* in ga dal od tam prenesti v okužene kraje v Italiji. Zapazili so, da temu najezdniku tamošnje podnebje vgaja. Že z ozirom na vspehe, ki so jih pri poskusih v mašam dosegli, se je nadejati, da bo mogoče docela zatreti tudi to uš s pomočjo onega najezdnika

Kako se pripravijo sodi od črnega za belo vino?

Pogostoma se dogaja, posebno pa pri malih vinorejcih, da jim primanjkuje sodi za bela vina in so potem primorani napolniti z njim sode, v katerih je bilo črno vino. Rdečo vinsko barvo, ki se je vrnila v doge soda, pa je težavno odpraviti z navadnimi lužili, posebno pa s sodo in apnom. Če se sod izluži s prejnavedenima ponovno in tudi ponovno z vodo, kljub temu dobi belo vino, ki se je dejalo v tak sod, pozneje nekako tako barvo, katere kupci pri belem vinu ne trpé. Včasih belo vino v takem sodu celó pordeči, kar je pri vinu velika napaka.

V takih slučajih je dobro, če porabi vinorejec cena in priprosta sredstva, ki obenem niso zdravju škodljiva, s pomočjo katerih spravi rdeče barvilo iz sodov od črnega vina in dene potem v iste brez vse skrbi bel mošt ali tudi starejše belo vino.

Močne rudninske kisline, če so gorke, raztopé vinsko barvilo v kratkem. Za sod od hektolitra naj se vzame $\frac{1}{4}$ litra surove ali navadne solne kisline in zlije polagoma v 10 litrov vrele vode. Za sod od 600 litrov n. pr. je treba vzeti 60 litrov vrele vode in $1\frac{1}{2}$ litra navadne solne kisline. To tekočino naj se zlije polagoma v sod in pazi, da koga ne oškropi, nato veho zabije in ga kota na vse strani $\frac{1}{4}$ ali pol ure. Potem naj se vеха previdno odbije, izcedi rdečo tekočino in splakne sod z vodo. Ko je bil sod z vodo oplaknjen, je treba oprati sod še z vodo, v kateri se je raztopilo sodo, da se s pomočjo te odpravi solna kislina do čistega iz soda. Na vsakih 100 litrov vrele vode naj se raztopi 2 kg sode, zlije to raztopino v sod, zaveha in kota na vse strani. Ko je bil sod dodobra skotan, tedaj naj se ta lug izlije in napolni sod z vodo do vrha ter jo pusti v njem nekaj dni.

Če je bil sod dovoljno izlužen, prepričamo se najlaže, če izrežemo od znotraj tenko trščico in pogledamo natančno poševni prerez na isti. Ako zapazimo na njem še rdeče barvilo, je treba prej omejeno izluževanje ponoviti; navadno pa zadošča enkratno izluževanje.

Westung. Weinbergsbote.

Dendrin

ali v vodi raztopen karbolinej, sredstvo zoper mrčes in rasilinske zajedalke na sadnih drevesih.

Ta v vodi raztopen izdelek se dá mešati z vodo v poljubnih množinah. Voda, v katero se ga je zlilo, dobi mlečnato barvo ter se ne zgosti ali zjé kakor nekatere druge enake raztopine, zato se tudi ni bati, da bi se škropilnica zamašila z njim. Za škropljenje z dendrinom se rabi lahko navadna škropilnica, kakršna se rabi za škropljenje trt. Če se ga hrani v dobro zaprtih posodah, ohrani svojo moč leta in leta. Preden se ga rabi, naj se ga dobro premeša in zlije potem primerno množino v nekoliko mlačno vodo; posebno dobra je za to deževnica. Za pokončevanje mrčesa priporočajo 10—15 odstotno, za zdravljenje raka na sadnih drevesih i. t. d. celó večodstotno raztopino.

Kakor smo posneli iz došlih nam poročil, bil bi dendrin zanesljivo sredstvo za pokončevanje mrčesa in rastlinskih zajedalk na sadnih drevesih, kakor: krvave in ščitaste uši, goseničje zalege, jabolčnega molja, jabolčnega zavijača, cvetodera, hruškovega rilčkarja, zalege raznih listnih ušic, raka, smolike, glivic, ki provzročajo grintavost in gnitje sadja, nadalje raznih lišajev in mahu. Priporoča se škropiti z njegovo raztopino *l e p o z i m i*, ko so drevesa gola, nikar pa ne, ko so pognala ali ozelenela, ker baje listje osmodi. Če se že hoče takrat škropiti, škropiti se sme z njim le po lubadu debela in vej. Nekateri poročajo, da je dendrin tudi dobro sredstvo zoper bolhače, mravlje, krtice, bramorje, kurjake, da se pa dá tudi preprečiti, ako se debela z njim namažejo (oziroma z ilovico, kateri se ga primeša), da zajci in druga divjačina dreves ne oglodajo in objedo.

Dendrin smo poskušali letos tudi mi in rabili smo ga za pokončevanje gosenic na repi, kjer se je obnesel prav dobro, kajti gosenice so izginile v najkrajšem času. Izročili smo ga za poskušnjo tudi raznim članom in prosimo najuljudneje, da nam sporočé o vseh, ki so jih dosegli ž njim.

To sredstvo izdeluje tovarna za karbolinej od R. Avenarius v Amstettenu na Nižje Avstrijskem. Dobi se ga lahko od tam naravnost, dobi se ga tudi v Trstu, pa tudi pri „Goriškem kmetijskem društvu“. Glej današnji inserat. Škatlja, držeča kakih 5 kg, stane s poštnino vred 4 K, kilogram pri našem društvu pa 60 vin.

Zakupni razglas.

C. in kr. vojna uprava kupi po trgovskem običaju za vojaško skladišče v Gorici 1300 m³ trdih drv za kurjavo in sposobnih za skladišče.

Obravnava gledé zagotavljenja se bo vršila dne 24. novembra 1908 v c. in kr. vojaškem skladišču v Gorici.

Pismene ponudbe se imajo predložiti prejemenjenega dne do 9. ure dopoldne vojaškemu skladišču, ob kateri uri se zaprične zagotovitvena obravnava. Natančneje pogoje se izve pri „Goriškem kmetijskem društvu“ v Gorici, Korenjski trg št. 2.

GOSPODARSKE DROBTINICE.

Seđaj je čas pognojiti travnike s Tomaževo žlindro! — Letos je pobrala suša dokaj sena, kar spravi marsikaterega živinorejca v zadrego. Če so dali travniki letos premalo, skrbite, da dado v prihodnjem letu tolikanj več, da ne bo treba prodajati repov iz hleva skoraj za ničevo ceno. Da bo pa dal travnik mnogo sena, treba ga je pognojiti in ker nimamo hlevskega gnoja dovolj, rabiti je umetna gnojila. Tomaževo žlindro se dobi pri „Goriškem kmetijskem društvu“.

„Petrina“. Še je čas nastavlјati kolobarje po deblih sadnih dreves, da se polovi hudega sovražnika ali malega pedica, čigav samica ne more letati, ampak leze ali bo lezla sedaj po deblu v krono sadnih dreves, kamor poklada svojo zalego. Izvalivše se gosenčice napravljajo spomladi ogromno škodo z objedanjem popkov in listja, da celó plodu ne prizanašajo. Kdož ne nastavi kolobarjev, skoraj gotovo ne bo imel sadja soseбно pa češenj ne, za katere dobi spomladi lahko precej svitlih kronic.

Ne odlašajte toraj, sicer bo lahko prepozno!

Petrina se dobi pri „Goriškem kmetijskem društvu“ in kilogram te stane le 40 vinarjev, kilogram papirja pa, na katerega se petrina namaže, stane le 80 vin.; kilogram papirja zadošča za več dreves.

Krompir za seme naj se ne kopiči preveč na debelo, ker drugače se ugreje. Bolje je tudi, da se ga hrani v bolj svetlem nego v temnem prostoru, ker požene v slednjem veliko poprej. Ako je pognal

že pozimi, kar se dogaja posebno tedaj, ko se ga hrani v preveč gorkem prostoru, naj se ga prenese takoj v kak zračan prostor. Posebno zgodnji krompir naj se razširi v hladnem prostoru na tenko, kakor se hranijo jabolka in prenese februarja ali marca v bolj svetel prostor. Kalenja se sicer s tem ne zaduši, vendar pa se s tem pridobi, ker ostanejo kalice bolj kratke in močne in kot take niso v škodo. Tak krompir naj se posadi s kalmi vred, ker napravi krompirčke poprej, kakor če se mu je kali odtrgalo ali odlomilo, kar je pri zgodnjem krompirju velikega pomena. Krompir, kateremu se je kali ponovno odlomilo ali pa ima predolge kali, ni mnogo vreden za seme, ker taki gomolji oslabè.

Za vrbove nasade, ki se jih hoče pozneje obrezovati na glavo, naj se vzame za sajenje 5 do 6 letne vrbove kolce. Kolce naj se seka decembra ali januarja. Tak kolec mora biti 3 metre dolg in imeti mora na spodnjem koncu v premeru 5—8 centimetrov. Spodaj naj se odreže ali odseka gladko, zgoraj pa nekoliko na pošev. Takoj nato, ko se jih je posekalo in pripravilo, naj se jih vtakne s spodnjim koncev v vodo in pusti tako do sajenja t. j. približno do aprila in posadi potem v dobro prerahljano zemljo.

POROČILA.

Nova pravila „Goriškega vinarskega društva“, zadruga z omenjenim jamstvom in s sedežem v Gorici, ki so bila sprejeta na zadnjem občnem zboru, so bila od c. kr. namestništva potrjena.

Stara pravila so se precej spremenila. Da se rešujejo društveni posli hitrejšje, obstoji načelstvo mesto iz 7 le iz 3. oziroma 5 udov, osrednji odbor ali nadzorstvo pa mesto iz 19, le iz 6 udov.

Delokrog društva se je razširil na vse vinorodne kraje v pokneženi grofiji Goriško-Gradiščanski, da bo možno ustreči odjemalcem z različnimi vini in drugimi vinskimi izdelki iz cele naše dežele. Dokler se društvo ne okrepi, bo sprejemalo od svojih članov le vinske izdelke, te prodajalo in njegova skrb bo, da si pridobi vinski izdelek Goriško-Gradiščanske v svetu dobro ime, kolikor možno visoko ceno, mnogo odjemalcev itd.

Društvu zamorejo pristopiti fizične in juridične osebe, bodisi po-

samezne, bodisi gospodarska društva, županstva in korporacije, ki se zamorejo vezati s pogodbami in bivajo v Goriško-Gradiščanski.

Vsak, kdor hoče pristopiti društvu, vplača enkrat za vselej 2 K pristopnine in 20 K kot delež za vsakih 10 hl vinskega izdelka, ki ga hoče dati društvu. Delež 20 K ostane last društvenika in se mu vrne v znesku, ki ga kaže zadnja bilanca, po enem letu, potem ko je izstop pravilno napovedal.

Vinske izdelke se sprejema le od članov in plačuje po dnevni ceni, ki je običajna v kraju, kjer se vino in druge izdelke vzame, oziroma če je članu ljubše pa na takozvani „kup“. Član dobi nekaj na račun in če le mogoče izplača se mu takoj ves znesek, če se je vzelo vinski izdelek od njega, na „kup“ se pa obračuna z njim, ko se je vinski pridelek prodalo.

Vina in vinski izdelki, ki jih zadruga sprejema, morajo biti izključno le naravni in pristni in te hrani zadruga strogo ločene po tipih, kakor brisko za sé, vipavsko za sé itd.

Kakor ste lahko posneli iz članka v „Primorskem Gospodarju“ pod napisom „Našim vinorejcem v preudarek“, priporočajo in si prizadevajo povsod drugod, kjer še nimajo sličnih zadrug, da bi jih čimpreje ustanovili ker se je pokazalo, da so posebno v sedanjem času, ko imamo vinsko krizo pred seboj, neprecenljive važnosti. Oklenite se toraj krepko takih zadrug, ki si prizadevajo in si hočejo prizadevati tudi v bodoče, da bodo pospeševale vinogradništvo na Goriškem vsestranski. Društvo ne išče dóbičkov ali da bi Vas izkoriščalo, kakor delajo neredkokrat zasebniki. Ni pa dovolj, da le pristopite k društvu in iščete morda pri njem le lastnih koristi, ampak potreba je, da društvo vsestranski podpirate in ga pri vsaki priliki toplo priporočate na zunaj.

Vsak začetek je težaven, začnimo v malem in vstrajajmo pri delu, iz tega zraste polagoma veliko, ki bo v prid in blagor ne le Vam, ampak tudi Vašim potomcem. Na delo toraj, dokler je še čas!

D.

Navod, kako izgojevati, saditi in oskrbovati murve in kako razumno izrežati sviloprejkje je naslov knjigi, ki jo je spisal Ivan Boile, ravnatelj c. kr. kmet.-kem. poskuševališča v Gorici s sodelovanjem Franca Grozdenoviča, nadzornika c. kr. kmet.-kemičnega poskuševališča v Gorici. Knjiga je izšla po naročilu c. kr. ministerstva za poljedelstvo v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku, ima 112 podob in dve tabli.

Nova izdaja je v primeri s staro izdajo „Navoda, kako razumno izrežati sviloprežke“, ki je izšla pred kakimi petindvajsetimi leti in ki je bila prevedena na italijanski, nemški, hrvaški, srbski, ogrski, rumunski, ruski, armenski, gruzinski, tartarski in japonski jezik, veliko obširnejša. Ker je sviloreja v tesni zvezi z murvorejo, razpravljata pisatelja najpoprej o tej poslednji.

Priporočamo jo prav toplo našim čitateljem, posebno pa onim, ki se zanimajo za ti stroki

„Uredništvo“.

Naročnikom društvenega glasila in članom „Goriškega kmetijskega društva“! Leto 1908 se nagiblje proti koncu in dolžnost vsakega naročnika glasila in člana društva, ki hoče res podpirati to prekornostno društvo, je, da ni le naročen na „Primorskega Gospodarja“ in ga pridno čita ali da je vpisan kot član društva, ampak da tudi redno in točno in če le mogoče uže naprej plačuje naročnino oziroma članarino. Kajti društvo, ki hoče vršiti svojo nalogo vestno in natančno, ima tudi dokaj troškov in te je treba kriti. Že več njih se je ponovni tirjavi hvalevredno odzvalo, skrbite tudi ostali, da bodo čim prej poravnani. Obstanek vsakega društva odvisi od točnega plačevanja od strani naročnikov in članov.

Izšel je „Pristojbinski cenik in predpisi“ za uporabo c. k. kmetijsko-kemičnega poskuševališča v Gorici i. t. d. v slovenskem jeziku. Ta cenik, ki je veljaven od 1. julija 1908 obsega: A) splošna navodila, B) posebne pristojbine za kemične, mikroskopične in bakteriološke preiskave, za titrirane tekočine, čiste kulture drobnih stvaric i. t. d. in preskušanje priprav in orodja. Novi pristojbinski cenik je zelo praktično urejen, ker so vse snovi, ki se imajo kemično preiskavati, razvrščene po abecednem redu tako, da lahko takoj najdemo predmet, ki ga mislimo dati v preiskavo, da označimo na kratko, kako naj se preišče, količino, ki se ima doposlati in pristojbino, ki je plačati za preiskavo. Ker je gledé živil, pijač, krmil in gnojil zelo važno vedeti, kako so te sestavljene, bodisi trgovcu, kakor tudi odjemalcu, priporočamo našim kmetovalcem, naj pišejo ponj na c. kr kmet.-kemič. poskuševališče, kjer ga dobé popolnoma brezplačno. Zadošča, da pošljejo na omenjeni zavod pismeno zahtevo po dopisnici.

Uradne ure „Goriškega kmetijskega društva“ v Gorici na Korenjskem trgu št. 2 so vsak dan, izvzemši nedelje in praznikov od 8. zjutraj do 12. ure dopoldne in od 3.—5. ure pop.

Na novo priglašeni udje Goriškemu kmetijskemu društvu.

Andrej Birsa Vrh 273 Rihenberg	Fran Paglavec, kovač Čepovan
Gustavo cav. Sterlé pos. Nabrežina	Ivo Bremec, štv. 58
Josip Drufovka Oslavje 117 Podgora	Peter Petrovčič
Fran Klinc, Medana 175	Štefan Bratuž, šte. 53
Fran Lenščak, Šempas 192	Fran Gorjup, št. 42
Janez Gabrovic, Vipolže 11 Devin	Štefan Grosar
Josip Kobencelj, Mavhinje 3 Devin	Luka Šuligoj
Avguštin Terčon, Mavhinje 45 Devin	Anton Kumar, Dol
Društvo „Nova Nada“ Šmartno-Kojsko	Gregor Trušnovc
Jos. Mervic pok. Štefana, Devin 21	Josip Kumar
Fran Vodopivec, Zalošče 331 Dornberg	Ciril Bensa, Podsabotin 178 Podgora
Ivan Zavadlav, Štandrež 255	Miha Sirk, Višnjevik Kojsko
Ivan Trušinovc, Čepovan	Franc Kosovel, Mravljevi 46 Rihenberg
Anton Bratuž, Čepovan	Franc Gregorič, Prvačina 179
Andrej Podgornik, župan	Antonija Skrlj, Filipje Brdo
Anton Bratuž, Ravan	Josip Zabrie, Šepulje 32 Dutovlje
Anton Bratuž, št. 64	Franc Pelicon naduč. v pok. Sv. Ivan
Anton Šavli, Dol	pri Trstu
Peter Šavli, Tesno	Ivan Renar, Barkovlje pri Trstu 12
Peter Bratuš,	Anton Tul, Dolina 55 Trst
Anton Mrak, Frata 48	Modric Pavel Kozana 106
Leopold Logar	Šuligoj Josip Solkan št. 364
Josip Kofol, št. 38	„Čebelarska podružnica“ Tolmin
Josip Kofol, „ 57	Mozetič Anton Renče št. 245
Janez Podgornik št. 60	Pangos Alojz Brje št. 10
Benedikt Podgornik,	Kraševic Ivan, učitelj v Rojanu pri Trstu
Josip Benko št. 6	

Cepljenke (stratificirane - trte) vseh vrst ima v veliki množini na prodaj 100 kom. prve vrste po 14 K Vekoslav Bratina Ustje Ajdovščina.

Rijuče Aramon rupestris Ganzin šte. 1 kupi v vsaki množini Vekoslav Bratina, posestnik Ustje, Ajdovščina - - - - -

Junček, čiste švicarske pasme, - - star 12 mesecev, pri zadnji razstavi gov. živ. v Sežani je dobil I. darilo, se proda. Pojasnila se dobi pri „Zav. gov. živine v Lokvi na Krasu.

„Goriško vinarsko društvo“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici, ima v svojih zalogah in prodaja naravna in pristna vina z Brd, z Vipavskega in Krasa. Razpošilja na vse kraje od 56 litrov dalje. Uzorke vin pošilja na zahtevo Cene zmerne, postrežba točna in reelna. Sedež društva: Gorica, ulica sv. Antona št. 7.

NARDINI & WOLF

izključno zastopništvo tovarne „**ETERNIT**“ za celo Primorsko cementne asbestove plošče za pokrivanje streh

Gorica via Vetturini št. 11

Najboljši krov sedanjosti Eternit-Skrilj, lahek, čvrst, varen proti burji, nevihti in ognju.

Goriško kmetijsko

Korenjski trg,

ima v svoji zalogi in razprodaja
potrebščine

Žveplo ventilirano $\frac{80}{55}$ fino vrečah od 50
kg po 18 K q;

Žveplo I. vrste $\frac{80}{56}$ fino vrečah od 50 kg
po 15 K q;

Modro galico po 63 vin. kg;

„Dendrin“ za pokončevanje mrčesov, po
60 vin. kg;

Kalijevo sol 40%; Čilski soliter po 32 K q;

Klajno vapno po 28 vin. kg, cela vreča 50
kg po 24 vin. kg;

Fattingerjevo mesno pičo za perotnino 1
kg 42 vin.;

Petrina v posodah po kg $6\frac{1}{4}$ in $12\frac{1}{2}$ cena
kg po 40 vin. K tej spadajoči papir kg
80 vin.

Otrobi sredne I. vrste vreča 8 K in po
5 K 30 vin.; Posenke (noli) I. vrste vreča
6 K 50 vin.;

**Društvo naročuje nadalje vse
po najnižjih**

društvo v Gorici

Attemsova palača

svojim članom sledeče kmetijske
in gnojila:

Fattingerjevo mesno pičo za piščance 1
kg 42 vin.;

Fattingerjevo krvno pičo Luhulus 1 kg 24 vin.

Vrelne pilke 1 K 10 vin.;

Vinski zakoni 10 vin.;

Rafijo za vezanje po 1 K kg;

Škropilnice za trte in za drevje, žveplalnike;

Ročne okopalnike za okopavati, pleti, gra-
biti, sejati, osipavati itd od K 13:50 do
K 72;

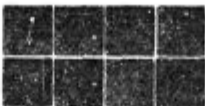
Okopalnike za polje za enega konja po-
sebno pripravne za razna dela po 65:50 K;

Železne in lesene pluge za polje in vino-
grade od 118 K naprej;

Travniske brane od 70 K do 80 K;

Trosilne torbe za umetna gnojila, razpršil-
nike za gnojnico in sesalke za gnojnico.

**druge kmetijske potrebščine
cenah.**

Sodba se glasi!

Da si od zdaj naprej nabavi vsak za se, kakor
za svojo rodbino

obleko, pokrivalo,
perilo, čevlje pri znani tvrdki

J. MEDVED, Gorica

Corso G. Verdi 38.